

ПЕТО ЗАСЕДАНИЕ

София, сряда, 20 юли 1990 г.

(Открито в 10 ч.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Уважаеми народни представители! В залата присъствуват 387 души. Отсъствуват 22, следователно има необходимия брой народни представители. Можем да започнем работа.

Откривам петото заседание на Великото Народно събрание.

Продължавам нашата работа по приетия вчера дневен ред с разглеждане на т. 4:

"Придаване на юридическа сила на фактическия мораториум върху изпълнението на смъртни присъди, влезли в сила след 10 ноември 1989 г."

И след това с т. 2:

"Избор на Председател (Президент) на Републиката" във връзка с желанието на Петър Младенов да бъдат прекратени пълномощията му, изразени в посланието му от 6 юли.

Дневният ред ще ви се раздаде. Печата се целият дневен ред и вероятно ще го имате след почивката.

Искам малко преди да започнем точките да съобщя нещо, което е много важно по начина на протичане на нашата работа.

Бюрото на Великото Народно събрание обръща внимание на следното:

Първо, критериите, условията и начинът, по които ще могат да се изграждат парламентарни фракции (групи), ще бъдат уточнени в Правилника за дейността на Великото Народно събрание.

Едва след неговото приемане от Великото Народно събрание ще бъде легитимно образуването на такива групи и по реда, предвиден там. До тогава, макар че употребата на термина "парламентарни групи" има изцяло условен характер, не следва да се употребява от движения, съюзи, клубове и други групи, които не са регистрирани като политически партии. *(Откъслечни ръкопляскания)*

Второ, проверката, извършена от Великото Народно събрание установи, че има народни представители, и то не малко, които до този момент не са подписали и предали в Кабинета на народния представител писмена клетва. Това трябва да се направи веднага, много ви моля.

И трето, още в първата почивка на обяд Временната комисия по постъпили декларации, меморандоми, петиции и други да се събере в зала "Запад", за да се конституира и да започне работа.

Сега пристъпване към разглеждане на т. 1.

Един момент, имаше един процедурен въпрос.

Г-н Корнезов, имате думата.

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Господин председателю! Изразявам учудването на нашата парламентарна група от Българската социалистическа партия. Днес обсъждаме т. 4 за мораториума. Днес в пресата, вкл. и във в. "Дума" т. 4 е формулирана така: "Предложение за отлагане изпълнението на смъртните присъди, влезли в сила". Ако си спомняте, ето го стенографския протокол, формулировката, която приехме с 205 гласа "за", 95 "против" и 6 "въздръжали се" е следната: "Придаване на юридическа сила на фактическия мораториум върху изпълнението на смъртните присъди, влезли в сила след 10 ноември". Формулировката, която е дадена тук и във в. "Дума" и в протокола в смяна 64 на стенографския запис, е тази формулировка, която ние не гласувахме, а тази формулировка, която ние отхвърлихме.

Моля това да се има предвид и да се отрази. Ръководството на нашето Велико Народно събрание, което ние, разбира се, дълбоко уважаваме, да вземе мерки, за да се изправи тази грешка.

Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Това трябва да се направи. Извиняваме се за допуснатата грешка. Ще трябва да се поправи и във вестниците.

Г-н Корнажев има думата.

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Г-н председателю, упълномощен съм от Съюза на демократичните сили да поиска официално избора на президент да бъде излъчван директно по телевизията. Моля за това.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Да, разбира се.

ИВАН ГЛУШКОВ: Уважаеми колеги! Във връзка с предаванията по телевизията и радиото искам да ви уведомя, че разговаряхме с представители на двете институции. Оформил се такава идея.

Телевизията да предава заседанията на Народното събрание, като във всяка информационна емисия маркира най-важните моменти от деня. В края на деня да се излъчва един обширен репортаж от около час и половина - два подобно на репортажите от "кръглата маса", за да може нашата общественост, този, който желае, да бъде запознат подробно с работата на сесията. В същото време интересни моменти, важни моменти от сесията, от заседанията да се предават директно по Българска телевизия. Мисля, че такъв е случаят и с избора на държавен глава на страната.

Що се отнася до Радио "София", трябва да ви уведомя, че то предава почти директно заседанията на Народното събрание. Така че проблеми няма.

Аз мисля, че това е едно разумно предложение и апелирам към вас за вашето съгласие именно по този начин да се отразяват заседанията на Великото Народно събрание.

Ако има някакви възражения - моля.

Аз все пак мисля, че не трябва да превръщаме този въпрос в някакви дебати, тъй като няма никакви проблеми.

По този въпрос за радиото и телевизията да считаме ли, че въпросът е уреден по принцип?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля Ви, думата давам аз.

Преди това има един процедурен въпрос, който иска да постави г-н Бахнев.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Уважаемо председателство, уважаеми народни представители! Аз се казвам Юлий Бахнев. Избран съм за говорител на народните представители от Движението за права и свободи. Във връзка със заявлението на г-н председателя искам да направя и аз заявление, че смятам това заявление за несправомерно, че това нарушава суверенното право на всеки народен представител да образува една или друга парламентарна група. Още повече, както той сам заявя, не е приет и правилник за работа на Народното събрание, но и правилникът не може да наруши това суверенно право.

Благодаря ви. (*Откъслечени ръкопляскания*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Александър Янков.

АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ: Г-н председателю, уважаеми колеги! Аз вземам думата във връзка с предложението за предаването на дебатите и работата на Народното събрание от радиото и телевизията. Искам предварително да изтъкна, че аз по принцип не съм против да се използват и радиото, и телевизията, и особено както се каза, при важни моменти от работата на Народното събрание. Но има един принципен въпрос и бих искал да обърна внимание на уважаемото ръководство на събранието. Въпросът е следният.

Кой решава по какъв начин радиото и телевизията да излъчват предаванията, да отразяват дебатите и работата на Народното събрание? Радиото и телевизията ли, или Народното събрание?

Аз, мисля, че ако имаме предвид и практиката на много други страни това, е прерогативът на Народното събрание. Народното събрание трябва да се произнесе по какъв начин, как да се предава по радиото и телевизията. Не сега да ни се съобщава, след свършен факт, че радиото и без това вече предава.

Искам да напомня, че в английския парламент 18 години се води разискване по това, как да се предава работата на Камарата на общините. Същото е и в Американския конгрес, ако трябва да вземем опита на другите.

Много моля Великото Народно събрание да не абдикира от това свое право. Това е моето предложение. Аз не съм против принципа. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Правилна е забележката.

Знаете, че още в самото начало се опитах и се разбрахме по принцип дотогава, докато се изясни въпросът, да се ограничат целодневните предавания, както се правят репортажи. Време е наистина да се стигне до едно общо решение. Ние възложихме на г-н Глушков да проведе разговори и снощи той разговаря.

Трябва да се оформи това нещо като предложение, да бъде докладвано тук и да се приеме решение. Може това нещо да направим в течение на деня. Може би ще се реши след почивката окончателно.

Думата има Владислав Даскалов.

ВЛАДИСЛАВ ДАСКАЛОВ: Господин председателю, дами и господа! Предлагам Великото Народно събрание да издава свой бюлетин, за да могат да бъдат избягвани грешките от подобен род, както преди малко господинът каза, която се е получила в пресата. По този начин всеки журналист ще носи отговорност за допуснатата грешка. *(Ръкопляскания)*

ЛЮБОМИР ЙОРДАНОВ: Позволете ми кратка реплика по въпроса за формулировката на точка 4 - мораториума. Мисля, че средствата за масова информация са дали тази формулировка просто за да спестят неудобствата на парламентарната група на Българската социалистическа партия *(оживление)* от споменаването на датата 10 ноември, от която фактически не е започнал този мораториум, а далеч преди това, ако не греша. Смъртни присъди не са изпълнени не от 10 ноември, а от доста по-дълго време. Споменаването на тази дата е неуместно. Затова така е написано в средствата за масова информация. *(Оживление, Ръкопляскания)*

Смятам, че това е направено, за да се спести вашето неудобство от една формулировка, извинявам се, смехотворна.

Предлагам да подкрепим формулировката на в. " Дума" *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Приета точка вече не се коментира. Трябваше да се коментира навреме-преди формулирането ѝ и преди поставянето ѝ на гласуване.

Има думата Ирина Бокова.

ИРИНА БОКОВА: Господин председател, уважаеми колеги! Бих искала да взема отношение по два въпроса.

Що се отнася до сугрешната декларация на другаря Корнезов-ставаше дума да бъдем верни на нашите собствени решения. Вчера гласувахме точка от дневния ред със съответна формулировка и би трябвало да се придържаме към решенията, които сме взели.

Що се отнася до съображенията за предаванията по средствата за масова информация, по радиото и по телевизията, смятам, че Бюрото на Великото Народно събрание ни предлага разумен и интересен подход така, както беше изложен от г-н Глушков. Наистина бихме могли да вземем това за основа за по-нататъшни дискусии. Бих искала да обърна внимание преди всичко и да се присъединя към предложението, което беше направено за някои директни излъчвания на въпроси, които са от особена важност. Поради тази причина също така се присъединявам към предложението цялата точка 5 да бъде директно предавана по Българската телевизия. Смятам, че нашият народ има право да чуе това, което ние тук, във Великото Народно събрание ще кажем по този въпрос. Предлагам цялата точка 5 да бъде предавана по Българската телевизия. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Пенчо Пенев за процедурен въпрос.

ПЕНЧО ПЕНЕВ: Господин председателю, дами и господа! В качеството си на министър на правосъдието правя заявление пред вас по точка 1 от днешния дневен ред, че мораториумът наистина е свързан с датата 10 ноември 1989 г. Последната смъртна присъда в страната е изпълнена на 4 ноември 1989 г. От тогава досега наложено смъртно наказание не е изпълнено. Така че формулировката е точна, правилна и всъщност тя подчертаваше точно това - след 10 ноември няма изпълнена смъртна присъда.

РЕПЛИКА: Да, но последната дата за изпълнена смъртна присъда е 4 ноември.

ПЕНЧО ПЕНЕВ: Да, това са няколко дни. Благодаря за вниманието. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Михаил Неделчев.

МИХАИЛ НЕДЕЛЧЕВ: Уважаеми господин председателю, уважаеми дами и господа народни представители! Позволете ми да изразя някои съображения във връзка с необходимостта да бъдат предавани заседанията на Великото Народно събрание по радиото и телевизията.

Всички ние от обединената демократична опозиция преживяваме тези дни, които преминаха, дните на парламентарните заседания, като изключително събитие. Спомняте си, че дори ги преживяхме твърде емоционално.

Заседанията на едно Велико Народно събрание са един политически театър. Това е един непрекъснато течащ във времето сюжет.

Какво беше обаче нашето учудване, когато се оказва, че нашите съмишленици, слушателите на радиото и зрителите на Българската телевизия са били лишени от някои основни моменти от този политически сюжет.

Така например сутринта разговарях с една представителка на чужда радиостанция, която ми каза , че търсейки вчера г-н Стоян Ганев като говорител на СДС, се оказало, че точно в този момент той се изказвал, а тя е слушала българската радиостанция, която предава заседанията на Великото Народното събрание, чула е дори по телефона неговия глас, но той вече не е звучал в предаванията на радиото.

Очевидно изказванията на г-н Стоян Ганев не са пауза в нашите парламентарни прения. Очевидно г-н Стоян Ганев е един от най-значителните днешни български юристи. (*Смях, оживление*)

Очевидно той е (*оживление*) и ще бъде блестящ парламентарист.

Освен това той е политическо лице. Той е говорител на Съюза на демократичните сили, той е спикер. Неговите изказвания са основен момент в парламентарните прения и очевидно не могат да бъдат съкращавани. Някой умело е режисирал предаванията на Българското радио.

По-късно, когато г-н Ганев завършил своето изказване, говорителят, коментаторът е обобщил това, което г-н Ганев е казал. През времето, докато г-н Ганев се е изказвал, е звучала музика.

Ето ние протестираме против това гледище за надпартийно радио и надпартийна телевизия. Очевидно това гледище, по което ние наскоро с г-н Йончев и с г-н Христов проведохме дискусия по радиото за това, какво радио ни е нужно, ние разбрахме, че имаме различни представи за това, що е надпартийно. Очевидно представителите на Българската социалистическа партия днес зад понятието надпартийно задържат възможността, след като номенклатурата и в радиото, и в телевизията все още е именно партийна, от тяхната партия (*оживление, смях, ръкопляскания*) те задържат по този начин възможността да манипулират общественото мнение.

Благодаря за вниманието. (*Ръкопляскания*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Процедурен въпрос има Петър Обретенов.

Искам да обърна внимание на следното. Предложихме въпросът за радиото и телевизията да бъде прехвърлен и да се разгледа като отделна точка. Но понеже се постави процедурен въпрос, нека да говорим конкретно.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Уважаеми народни представители, дами и господа! Искам да взема отношение по въпроса за формулировка на точка 4.

Не съм съгласен и с двете предложения (*оживление*), че Конституцията ни задължава да приемем съвсем точна формулировка. Това, което ще приемем, може да има формата само на закон, защото това, което ние приемаме, означава преустановяване действието на един закон - Закона за изпълнение на на-

казанието. Изменението и преустановяването на неговото действие като Велико Народно събрание съгласно чл. 74 от Конституцията можем да направим само със закон.

Затова формулировката да бъде закон за мораториум върху изпълнението на наказанието. Този закон ще има съвсем кратък текст - може би само едно изречение.

Следващият въпрос, който трябва да обсъдим и който бихме могли да решим бързо, за да не се бавим, защото имаме друга важна работа, макар че това не е маловажен въпрос, е законът да бъде приет едновременно на първо и второ четене, каквато възможност има съгласно нашата парламентарна практика, правилника за работата на миналото Народно събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Нора Ананиева.

НОРА АНАНИЕВА: Уважаеми господин председателю, уважаеми дами и господа! Така се случи, че участвувах в работата на Националната кръгла маса и мисля, че на прякото предаване дължа част от собствената си популярност. Затова съм освен в защита на принципа за гласността и за предаването.

По силата на моите научни занимания съм проследила цялата дискусия в английския парламент по въпроса защо не беше допусната телевизията (не предлагам това крайно решение), но мотивът и решението са със следната формулировка: да не се превърне парламентът в политически театър, където депутати, вместо да се загрижат за проблемите и реално да дискутират (*ръкопляскания, оживление*), да играят като политически актьори. (*Ръкопляскания*). Предлагам да намерим мярката в това решение. (*Ръкопляскания*)

ГЛАСОВЕ: Да вървим по дневния ред.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Не вървим по дневния ред, защото се съгласихме, започнахме да дискутираме по въпроса. Въпросът за телевизията сега ще трябва да го прикочим.

Има думата Стефан Продев.

СТЕФАН ПРОДЕВ: Уважаеми народни представители! Аз нямам нищо против да се предава избирането на президента по Българската телевизия и радиото. Малко се страхувам дали българският народ ще помисли добри неща за нас, като ни слуша. (*Оживление*). Ние все повече и повече превръщаме тази зала в площад, в митинг.

Що се касае до бележката на г-н Михаил Неделчев, който отново използва момента да каже на нас, социалистите, каква номенклатура сме (*ръкопляскания от народни представители на СДС*), искам да съобщя на него, а и на вас, които ръкопляскате, че както изказването на г-н Ганев не е било предавано по Радио София, така и моята декларация за досетата също не беше предадена

по Радио София.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Давам думата на заместник-председателя Иван Глушков да вземе отношение и приключваме този въпрос за разглеждане след почивката.

ИВАН ГЛУШКОВ: Уважеми колеги! Чухме мненията на някои депутати във връзка с предаванията по радиото и телевизията. Предлагам да прекратим това обсъждане. Ще направиме едно конкретно предложение, което ще бъде обсъдено.

Благодаря ви. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Минаваме към точка първа. Иван Иванов има думата.

ИВАН ИВАНОВ: Идеята да бъде предложено да се въведе мораториум за изпълнението на смъртната присъда е част от програмата на Зелената партия, приета в края на миналата година.

Правото на живот е едно от основните човешки права, залегнали в Международната харта за правата на човека. Нито един човек, група хора или институция няма право да лишават други от живот.

Смисълът на наказанието е да възпитава и да превъзпитава, а не да отмъщава. Водена от своята програма, Зелената партия цели да бъде хуманизирана наказателната система и именно затова предложи да се въведе, да се приеме мораториум върху изпълнението на смъртните присъди.

Тъй като въпросът, дали това ще бъде закон, или решение, ще трябва да бъде гласуван, затова аз вече формулирах моето предложение в заседанието от 18 и сега искам да го прочета: "Великото Народно събрание приема решение или закон за мораториум върху изпълнението на смъртните присъди до внасяне на съответни поправки в Наказателния кодекс за отмяна на смъртно наказание.

20 юли 1990 г. град София"

Благодаря за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Искам да прочета решението, което беше подготвено при нас, за да може и то да бъде подложено на обсъждане.

Великото Народно събрание на основание член 79, ал.1 от Конституцията на Народна република България реши:

Отлага до решаването на въпроса за прилагането на смъртното наказание в България изпълнението на влезлите в сила смъртни присъди.

Това е , което предлагаме. *(Ръкопляскания)*

Има думата Връбка Орбецова.

ВРЪБКА ОРБЕЦОВА: Уважаеми господин председател, уважаеми народни представители! Обръщам се към вас, изхождайки от позицията си на майка и на лекар. Позволете ми да използвавам един частен случай от моята практика, за който мисля, че ако ме извините, ще бъдат на първо място тези, които ще ме извинят - майките, които дават живот, лекарите, които се борят за него, духовните лица, които са в най-тежките моменти на безнадеждност с нас.

Уважаеми колеги, неотдавна, посещавайки моя роден град, аз там съм започнала да работя като детски лекар, исках да видя някои от моите бивши пациенти. Бях дълбоко покрусена, когато, отивайки в един дом, не намерих едно дете, за което аз дни и нощи съм се борила, пренебрегвайки собственото си малко бебенце тогава. Това момче беше върнато от мен и моите колеги от една смърт, клинична смърт. То стигна осемнайсет годишна възраст, за да бъде промушено с нож от един побойник, от един терорист в Бяла Слатина, при едно пиянско сбиване. Започвам с този случай просто за да кажа, че проблемът, с който ние започваме истинската работа на нашето Народно събрание, е много сложен и много отговорен. Като лекар и като майка аз съм безусловно за това - да не се посяга на човешкия живот в името на каквото и да било, но същевременно, започвайки с този пример, аз ви казвам: а какво да направим и как да действа законът с онези, които принудително отнемат живот? За това, присъединявайки се към това решение, което чухме, да имаме мораториум дотогава, докогато се създаде законът, ние да гласуваме за този мораториум, а да оставим на нашата Законодателна комисия, използвайки опита - нашия и международния, съобразявайки се с Международната харта за правата на човека, да създаде, а ние да обсъдим най-добрия, най-справедливия закон.

Благодаря за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Александър Иванов.

АЛЕКСАНДЪР ЙОРДАНОВ: Уважаеми господин председател, господа народни представители! Вземам думата само за едно запитване. Това е запитване по-скоро до юристите.

Първо, искам да запитам къде и кога, в какъв документ, в кое средство за информация, вестник е отразен фактът на мораториума, досегашния, върху смъртните присъди, за който някои тук пледират, че е съществувал и е въведен от Петър Младенов.

Второ, искам да запитам юристите; нима един негласен мораториум не представлява нищожен юридически акт?

Благодаря за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Да се подготви за отговор Пенчо Пенев - министъра, а Драгомир Драганов има думата.

ПЕНЧО ПЕНЕВ: Господин председател, дами и господа народни представители! Реплика по повод току-що казаното. Обстоятелството, че от 4 ноември насам не е изпълнена смъртна присъда, оповестих на пресконференция - брифинг, организиран от Министерството на външните работи преди няколко месеца. Освен това се съдържахме в мое интервю, което предоставих на вестник "Дума". За съжаление точно тази част от интервюто беше съкратена.

Така че обявяване, макар и не официално, е имало, мораториумът е факт. Оттам нататък вие съдете за това, какви са причините, подбудите на президента да установи този фактически мораториум.

Благодаря. Това беше поводът за репликата.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Драгомир Драганов.

ДРАГОМИР ДРАГАНОВ: Уважаеми господин председателю! Искам да кажа, че аз лично, а и нашата фракция ще подкрепи формулировката, така както беше предложена в дневния ред, за мораториума за неизпълнение на смъртните присъди, първо.

Второ, аз лично съм категорично против изпълнението на смъртното наказание въобще. Но аз ви моля, имаме страшно много работа. Нека не обсъждаме сега този въпрос, нека прехвърлим дискусията (*ръкопляскация*) от един акт, който така или иначе всички сме съгласни да подкрепим, върху нещо, което, очевидно ще му дойде времето рано или късно в това Велико Народно събрание.

Благодаря ви. (*Ръкопляскация*).

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Юлий Бахнев. Моля ви се, възразявам на опитите да се обвиня, че не спазвам реда. Ние следим и получаваме всичко строго под ред.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Уважаемо председателство, уважаеми народни представители! Аз взех думата само да направя едно заявление, че Комитетът по правата на човека в България още на 20 юни 1989 година разгледа и излезе с предложение за обявяване на мораториума за изпълнение на смъртното наказание. Ние обсъдихме всички аспекти на въпроса за смъртното наказание въобще и информацията, която имаме. И публикувахме след това тази информация, че в България за съжаление се изпълняват най-много смъртни присъди, отколкото в която и да било друга европейска страна. И че в България има и най-много произнесени смъртни присъди. Говоря процентно на глава на населението.

Затова аз много съм доволен, че дойде време, когато Народното събрание в една или друга форма, в закон най-добре, да обяви мораториум за изпълнение на смъртните присъди.

Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Снежана Ботушарова.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Уважаеми народни представители! Бих искала да споделя следния аргумент, който не можах да изложа вчера пред вас.

В случая се предлага една формулировка, която вече е гласувана и не желая да говоря по нея.

Става дума за едно право на Държавния съвет, което се упражняваше от неговия председател, а след това с изменението на Конституцията беше предоставено на Председателя (Президент) на Републиката - правото на помилване. Така че дали той ще упражни това право на помилване, което му е предоставено от Конституцията, или не, е негов въпрос като висше длъжностно лице. Така че ние не можем да придаваме юридическа сила на едно право, което той притежава според Конституцията.

Фактът, че той упражнява това право на помилване, не ни дава основание да твърдим, че има фактическо положение за мораториум и съвсем неправилно е да придаваме юридическа сила на това. (*Ръкопляскания отъясно*).

Просто искам да се чуе този аргумент, защо юристите в тази зала не можеха да подкрепят една такава формулировка в решението. Отделен въпрос е, че този факт може да намери отражение в някаква декларация, политически документ или нещо друго, но не и в решение на Народното събрание.

Благодаря. (*Бурни ръкопляскания отъясно*).

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата народният представител Мануш Романов.

МАНУШ РОМАНОВ: Отправлям питане към министъра на правосъдието - имало ли е от 4 ноември насам издадени смъртни присъди и колко? При създаденото положение този детайл би осветил един проблем. Съществува ли фактически положение за неизпълнение на присъди?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Искам да попитам господин Марко Тодоров дали има питане по този въпрос?

МАРКО ТОДОРОВ: Не.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата народният представител Петко Огойски.

ПЕТКО ОГОЙСКИ: Господа председатели, дами и господа! Неудобно ми е, че ще кажа нещо съвсем различно от онова, което се каза от всички тук, но на фона на тази очертаваща се вълна от престъпност в страната ми е чудно с кого кокетираме, като обявяваме това!

Неудобно ми е също, че може би ще прозвучи античовечно моето изказване, но както каза и една госпожа лекарка тук, някой е отнел няколко живота

и някой има намерение да отнеме - ако е сигурен, че ние му гарантираме, че не го заплашва същото, мисля си - какво ще стане! (*Тропане отзад вдясно*).

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Аз го запазих за края, но от група депутати има отправено предложение все пак да избягваме многото шумни реакции, като тропане, викане и ръкопляскане по всякакъв повод. Нека да запазим по -спокойна атмосфера в нашата работа.

Има думата господин Росен Хубенов.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Уважаеми дами и господа народни представители! Аз исках думата само за реплика по повод изказването на г-жа Ботушарова, която дълбоко уважавам и ценя като професионалист.

Искам да внеса следното уточнение. Президентът разполага не само с правото на помилване, но неговият подпис е елемент от фактическия състав, без който нито присъда, макар и да е влязла в сила, не може да бъде изпълнена.

Приканвам присъстващите тук юристи независимо от това, в коя част на залата са да потвърдят думите ми.

Мисля, че се касае за пропуск, а не за умишлено манипулиране на общественото мнение, в каквато насока тръгна нашата дискусия. Смятам, че тя в този си вид е излишна и ненавременна. Ние нямаме различия по въпроса, че към настоящия момент е хуманно да се отложи изпълнението на смъртните наказания, макар и по влезли в сила присъди. Това е схващането на нашата партия от 10 ноември на сам. Това е фактическото положение.

Представители на различни групировки излизат един след друг на тази трибуна, за да извлекат политически дивиденди. Това не прави чест на тези представители. (*Ръкопляскания и възгласи на одобрение и неодобрение*).

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата старозагорският митрополит Панкратий. (*Ръкопляскания*).

МИТРОПОЛИТ ПАНКРАТИЙ: Уважаеми господин председател! Уважаеми дами и господа народни представители във Великото Народно събрание! Обсъждаме изключително важен въпрос - въпроса между живота и смъртта. И понеже във Великото Народно събрание по волята на народа се намира един архиерей на Българската православна църква, ме принуждава да взема думата в този момент, когато се обсъжда такъв важен въпрос.

Вие знаете, че християнството е изградено не върху смъртта, а върху живота и няма да се намери нито един духовник от Българската православна църква, който да каже, че смъртното наказание е нещо нормално и редовно.

В книгата на живота, в десетте божии заповеди ясно и категорично е казано "Не убивай".

Затуй аз приветствувам предложението за създаване на мораториум, кой-

то да спре изпълнението на издадените смъртни присъди като временна мярка, но аз също апелирам нашето Велико Народно събрание да изработи закон против смъртното наказание (*бурни ръкопляскания*), защото Бог е, който дава живота, и само Бог може да определи времето да се отнеме животът на един човек. (*Ръкопляскания*).

Към всяка личност, дори да е най-големият престъпник, трябва да се приложат норми за неговото нравствено освестяване и превъзпитаване. Затуй аз съм категорично против смъртното наказание.

Моля ви още да възприемете това, което пожелах да споделя с вас, след тези думи, не като наставническо слово, а като разкритие на онова, което става в скрижалите на моето сърце след двудневната напрегната работа на нашето Велико Народно събрание.

В посланието на светия апостол Павла до коринтяните е казано: "Тялото не се състои от един член, а от много членове. Ако ногата каже - понеже не съм ръка, не принадлежа на тялото, няма затова тя не е от тялото? Ако ухото каже - понеже не съм око, не принадлежа към тялото, няма затова то не е от тялото? Ако цялото тяло е око, де ще е слухът? Ако цялото бъде слух, де ще бъде обонянието? И ако всички членове бяха един, де ще е тялото? А сега много членове в едно тяло. Наопаки, онези телесни членове, които ни се струват по слаби, са много по-нужни, затова нека всеки член да се чувствава като неотделно място от едното тяло".

Когато обсъждахме тук и продължавахме нашите дискусии, ние, членовете на Великото Народно събрание, сме членове на едно тяло - Великото Народно събрание. (*Бурни ръкопляскания*).

И аз моля всеки един от нас да се чувствава не отделен член от тялото на Великото Народно събрание и със съвест и отговорност да застава на тази трибуна и да взема думата и отношение към проблемите, които ние обсъждаме. А в тялото никога няма война. Има винаги една хармония и единство. Затова аз призовавам към единство в тялото. (*Бурни ръкопляскания в цялата зала*).

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Давам думата на господин Николай Павлов.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Уважаеми господин председателю! Уважаеми депутати! Понеже говорим непрекъснато за правова държава, аз съм юрист по професия, искам да се спра на един въпрос, който ме смущава.

Ще започна с това, че ние говорим за мораториум по отношение изпълнение на присъда смъртно наказание, която е уредена със закон. В същото време тогава, когато се обсъжда дейността на бившия президент Петър Младенов, се говори за упражняване на неговото право на помилване, визирано в чл.92, т.19

от Конституцията.

С други думи ние говорим за две различни институции, уреждани в правото. Мораториумът касае поведение, насочено по отношение на всички, докато помилването е индивидуален акт, то касае персоната конкретно.

Извън неяснотата колко смъртни присъди има за изпълнение от 7 ноември м.г. досега, мога да ви спомена, че в определени исторически периоди от време не се е налагало да се упражни правото на помилване.

За да разграничим поведението на един човек, трябва да отговорим на въпроса, имало ли е случай в този период от време той да е упражнил това право и как го е упражнил. Тъй като по този въпрос за съжаление не ни осведомиха достатъчно, ще трябва да се позова на онова, което аз знам като софийски адвокат. Няма такъв повод. Това, първо.

Второ, като изменяме един закон, защото фактически изменяме Закона за изтърпяване на наказанията, не се поставя въпросът, дали следва, или не да има смъртни присъди, защото това спада към разпоредбите на Наказателния кодекс.

Питам аз с какъв акт може да се произнесе Великото Народно събрание, за да спази закона, едно, и за да не създава прецеденти, които да ни карат да обясняваме на Европа, че ние създаваме ново право?

И така позовавам се пак на разпоредба на писаната и сега действаща Конституция. Народното събрание приема закони, решения, декларации, обръщения. Е, какво според вас трябва да приложим в случая, за да имаме един валиден правен акт, който да ни доведе до целия резултат? Щом изменяте закон - трябва да бъде закон.

И тогава се поставя другият въпрос, чл.83, според който законопроектите се приемат на две гласувания. Ние имаме ли законопроект? Ние имаме обсъждане по въпроса до този момент. Дори да беше един-единствен член, той трябва да бъде изготвен, трябваше да сме се запознали всички с него, да спорим евентуално по редакцията му и чак тогава да решим дали можем в един ден да проведем две гласувания, или ще ги правим поотделно.

Следователно основният въпрос, който поставям, е чисто процедурен, че ние нарушаваме в случая разпоредбата на чл.79, ал.1 във връзка с чл.83 от действащата Конституция.

Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Благодаря. Георги Петров има думата.

ГЕОРГИ ПЕТРОВ: Уважаеми господин председателю, уважаеми колеги депутати! Ние виждаме вече как около час, час и половина разискваме един

въпрос, който би следвало отдавна да решим.

Всички ние искаме да влезем в общия европейски дом и всички казваме: бъдещето ни е в Европа. Но ние трябва да знаете, че в цяла демократична Европа смъртно наказание почти няма.

Така че е смешно ние да разсъждаваме за един мораториум толкова дълго време. Ето защо отмяната на смъртното наказание би следвало да залегне и в бъдещия наш Наказателен закон или в Закона за изпълнението на наказанията.

Благодаря ви за вниманието. (*Частични ръкопляскания*).

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Последен има думата професор Александър Янков.

АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ: Господин председателю, уважаеми колеги! Аз нямам намерение да се изкажа. Искам да се изкажа по въпроса за това необходим ли е мораториум върху изпълнение на наложени наказания и каква е неговата правна сила.

Вземам думата по повод на направени вече изказвания, в които с две думи ни убеждават за това, че всъщност един такъв акт на Народното събрание е или ненужен, или по своите последици е невалиден.

Позволете ми да изразя своето мнение като техническо, така да се каже, а не от гледна точка на позициите на партията, тъй като в случая въпросът е за мораториума, а не за или против смъртното наказание. Аз разбирам тези колеги, които неизбежно свързват двата въпроса, защото те наистина са свързани, но точно в дадения случай ние разглеждаме въпроса за мораториума.

Необходим ли е мораториум върху изпълнението на наложени наказания? Също трябва да се съобразим с действащото законодателство - както законите, така и Конституцията. И ще установим наличието на някои празноти, които правят абсолютно необходимо такова решение, такъв акт на Великото Народно събрание.

Преди всичко трябва да се има предвид, че според чл.38, ал.4 от Наказателния кодекс наложеното смъртно наказание не може да се изпълни, преди Държавният съвет да се е произнесъл служебно за евентуалната му замяна с по-леко наказание. Тоест, без оглед желанието на осъдения. Тази разпоредба не беше изменена, въпреки че Държавен съвет не съществува. Първо.

Второ, според чл.49 на Преходните разпоредби на Конституцията функциите на Държавния съвет, доколкото не са предоставени с този закон на Председателя (Президент) на Републиката, се осъществяват от Народното събрание. Ето как този текст ни довежда до компетенциите на Народното събрание.

Следователно функциите на Държавния съвет, които действително не са

предоставени на президента, се оказва, че са подробно изброени в чл.92 от Конституцията. Но там въпросът за служебна замяна на наложено смъртно наказание не съществува. Следователно тук имаме една празнота.

Ето защо, като се има предвид и чл.84 от Конституцията, в който се посочват актове, които Народното събрание е овластено да приема, а ал.1 на този текст гласи: "Приетите от Народното събрание закони, решения, декларации и обръщения се обнародват от Председателя (Президент) на републиката в "Държавен вестник" не по-късно от 15 дни след приемането им" са посочени всички възможни актове, които Народното събрание е овластено да приеме.

Следователно, уважаеми колеги, от изложеното следва, че понастоящем в Народна република България не може да се изпълни нито едно смъртно наказание, ако Великото Народно събрание изрично не реши това. И ние по силата на тази точка от дневния ред сме призовани да вземем отношение.

Аз не чух никой, който да се изкаже против това по същество.

Затова ви моля, уважаеми колеги, да прекратим изказванията. И като имаме предвид тази нормативна основа - нашето законодателство и Конституцията - да действваме съобразно. А това ще бъде несъмнено един хуманитарен акт. И може би той ще бъде първата стъпка към едно действително хуманитарно решение по въпроса за смъртното наказание.

Благодаря ви. (*Ръкопляскация отляво, отдясно и от центъра*).

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Предлагам да гласуваме. Отлага до решаването на въпроса за прилагане смъртното наказание в България изпълнението на влезлите в сила смъртни присъди.

Моля, които са "за", да гласуват.

Против? - Няма. Въздържали се? - Четирима.

Приема се. (*Ръкопляскация*).

Има един въпрос до министъра на правосъдието да отговори на питането на Мануш Романов колко са наложените смъртни присъди, чието изпълнение се иска. И вторият въпрос: дали Петър Младенов е отложил или заменил наложено смъртно наказание. Това също е питане до министъра.

Има думата Пенчо Пенев.

ПЕНЧО ПЕНЕВ: Господин председател, уважаеми дами и господа народни представители! Има произнесени и влезли в сила смъртни присъди. Не мога да кажа в момента бройката. Искам да отговоря и на втория въпрос, ако ми дадете малко време и за него, повдигнат от колегата адвокат, а именно дали президентът е имал повод да упражни правото си на помилване за този период. Аз мисля, че го е правил многократно за този период. С точни данни ще мога да отговоря и на двата въпроса в рамките на днешното заседание след обяд,

ако успея да направя това, или най-късно във вторник, така е по процедурните правила.

Благодаря.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Давам 20 минути почивка.

(След почивката)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Марко Тодоров.

МАРКО ТОДОРОВ: Господин председател, уважаеми дами и господа народни представители! Първо, искам да отправя своя протест към председателството на нашето Велико Народно събрание, защото тази сутрин бях един от първите, които се записаха за изказване по дневния ред. Моля въведеният ред от самото председателство да се сназва.

Вземам думата по следния повод. Тази сутрин в съобщение на Българската телеграфна агенция се каза, че гр. Русе отново е подложен на обгазяване. Вие знаете за проблемите в този град. В съобщението на Българската телеграфна агенция се казва, че не може да се установи източникът на това обгазяване. В момента се водят разговори между България и Румъния и съществува надежда, че проблемът може да бъде решен. Но румънската страна винаги е отправяла упреци, че не може да се установи с достатъчна достоверност източникът на замърсяването. Източникът на замърсяването може да бъде установен само с подходяща апаратура. На предварителни разговори, които са водени тук, в София, беше съобщено, че в Русе ще се изпрати допълнително апаратура от Българската академия на науките, за да могат да се направят достатъчно достоверни измервания на източниците на замърсяването и анализ на причинителите. За съжаление в разговора, който проведох тази сутрин с РИОПС, се оказа, че от направените измервания може да се стигне до извода, че категорично не може да се каже дали замърсяването е предизвикано от румънската страна. Това е така, тъй като не е установено присъствието на хлор и хлорни продукти, които еднозначно биха определили източника от румънска страна. Има подозрения, че замърсяването е от българска страна, тъй като вятърът е дуhal от Изток на Запад. В града съществува силно социално напрежение. Невъзможността да се установи еднозначно източникът на замърсяването може да доведе до нежелателни последици, може да се стигне отново до окупация на Дунав-мост, и то не по вина на румънската, по вина на българската страна.

По тази причина аз отправям едно питане към министър-председателя

Андрей Луканов кога за Районната инспекция за опазване на природната среда (РИОПС) - Русе, ще се достави необходимата измервателна апаратура, за да може с необходимата сигурност да се установят източниците на замърсяване и не се допуска изостряне на социалното напрежение в гр. Русе.

Благодаря. (*Ръкопляскания*).

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Аз моля да отговоря по-пълно на този въпрос на следобедното заседание. Сега бих могъл да направя един кратък коментар.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ; Андрей Луканов ще отговори на този въпрос на следобедното заседание, когато има всички данни.

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Господин председател, уважаеми господа и дами народни представители! Ще кажа само няколко думи за информация, тъй като въпросът вълнува и Великото Народно събрание, и цялата българска общественост, и преди всичко жителите на гр. Русе. С него се занимават и правителството, и местната общественост, и националните обществени организации в областта на екологията, и местните власти в Русе. Няколко думи за обстановката и това какво се прави.

Определени мерки за засилване на възможностите на РИОПС - Русе, за анализ на периметрите на въздушната среда бяха предприети в рамките на сегашните възможности на страната. Там беше изпратена единствената у нас налична подвижна станция с доста широки възможности за автоматичен контрол на въздушната среда, но изглежда и функционалните технически възможности на тази апаратура не са достатъчни. Дадено е поръчение за закупуване на допълнителна апаратура. Въпросът е, че като че ли и специалистите не могат да си дадат отговор точно каква апаратура е необходима. Днес след обяд ще се помъча да осветля по-конкретно въпроса от уважавания народен представител Марко Тодоров.

Междувременно мога да ви информирам, че на двете площадки на Гюргевския комбинат по-голяма част от инсталациите са спрени така, както се договорихме с първия министър на Румъния Петре Роман в Букурещ. Двустранната експертна комисия работи. Моите сведения са, че комисията среща доста големи технически трудности в своята работа. Днес заедно с Академията на науките ще се опитам да им окажа съдействие чрез подсилване на българския екип със специалисти.

Целта на тази комисия е да установи всички реални и потенциални източници на замърсяване и да формулира към двете правителства препоръки за спиране на онези от тях, които представляват опасност за замърсяване на околната среда и здравето на хората.

Освен това във вчерашния телефонен разговор с първия министър на Ру-

мъния се уточнихме, че при различия в двустранната комисия ще бъде поканена международна експертиза. Министър Бойко Димитров вече проведе консултации по този въпрос в Европейската общност и получи принципиното съгласие на Комисията на европейската общност да бъде в помощ на двете страни с оборудване, експертни знания и експерти за извършване на подобна експертиза.

Разбира се, радикалното решение по този въпрос според мен е изместването на производствата на Химическия комбинат в Гюргево и на т.нар. втора и трета площадка на разстояние, което би било безопасно за жителите на двата града и преди всичко за жителите на гр. Русе. Решението за строеж на това място непосредствено срещу центъра на гр. Русе е взето не от специалисти, а от бившия румънски диктатор и неговата съпруга.

Аз доста откровено поставих този въпрос на президента на Румъния г-н Йон Илиеску и на първия министър на Румъния, като изразих горещото желание и настояване и на русенската, и на българската общественост крайното решение да бъде именно в този дух - изместването на тези производства и замяна на производствата, замърсяващи околната среда, с други производства. Дори си позволих да изразя и предварителна готовност от българска страна да обсъждаме варианти на сътрудничество в използването на тези площадки за чисти производства на базата на съвместни капиталовложения и делово участие на българската страна.

Така стоят засега въпросите. Определено трябва да кажа, че те не са решени окончателно. Постигнати са известни положителни резултати, но ние като правителство и общественост трябва да продължим да следим този въпрос и да настояваме за неговото решаване, докато постигнем окончателен и траен резултат.

Това е моето становище като председател на правителството, това са насоките, в които ние действаме. Искам да подчертая, че действаме заедно с депутатите от гр. Русе от всички политически сили и заедно с представители от всички обществени организации независимо от тяхната партийна принадлежност. Това силно улеснява и повишава ефективността на нашите общи усилия.

Това е моето становище като председател на правителството, това са насоките, в които ние действаме. Искам да подчертая, че действаме заедно с депутатите от гр. Русе от всички политически сили и заедно с представители от всички обществени организации независимо от тяхната партийна принадлежност. Това силно улеснява и повишава ефективността на нашите общи усилия.

По тези причини аз подкрепих заедно с всички вас предложението за обръщение на парламента към румънския парламент. Бих предложил, когато редактираме обръщението, да отчетем и извършените стъпки на правителствата и по-скоро на румънското правителство, аз не държа да бъде отбелязвано с каквото и да било дейността на българското правителство. Това според мен би имало известно положително значение, тъй като в крайна сметка решението на този въпрос може да се намери само по пътя на настойчивия, но добросъседски диалог.

Благодаря за вниманието. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Елена Поптодорова.

ЕЛЕНА ПОПТОДОРОВА: Благодаря, господин председателю! Ще върна дебатите към една тема, която вече мина в един първи тур, но която очевидно ще ни съгътствува още дълго време.

Преди малко от колегата говорител от парламентарния съюз на Съюза на демократичните сили г-н Неделчев беше изнесен факт за неправомерно според него прекъсване на радиопредаване (*шум в залата в знак на неодобрение от депутати на СДС*). Имам питане.

Господин председателю, давам на вас правото да решите дали говорителите на фракциите нямат право да вземат думата тогава, когато преценят, че е необходимо.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Не сме преминали към следващата точка от дневния ред. Още повече, че е получено едно изложение. Дадох го на заместник-председателя, но отклонявам неговото разглеждане сега, за да се проучи. Елена Поптодорова беше записана по процедурен въпрос, така че има думата.

ЕЛЕНА ПОПТОДОРОВА: Аз само напомням, че поисках думата в края на първата част на нашето сутрешно заседание. И тъй като този факт се използва за извеждане на политически обобщения и заключения, аз имам следното питане към г-н Неделчев:

Коя е чуждестранната журналистка, която му е подала невярната информация за прекъсването изказване на г-н Ганев вчера по радиото. И кой е нейният източник.

Благодаря.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Предлагам отговорът и по-нататъшните разисквания да станат след обяд, когато дойде времето.

Ще има отговор. Има и писмен документ.

Преминяваме към разглеждането на следващата точка от дневния ред!
Избор на Председател (Президент) на Републиката във връзка с желани-

ето на Петър Младенов да бъдат прекратени предсречно пълномощията му, изразено в посланието му от 6 юли 1990г.

Всъщност като получих копие от изложението, се оказа, че то е дадено на 5 юли 1990 г. Предлагам оттук нататък да се коригира в дневния ред и навсякъде другаде.

(Чете):

"ДО ВЕЛИКОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Господа народни представители,

В последно време в страната се създаде силно социално напрежение, съпроводено със стачки и прояви на гражданско неподчинение. Сред основните искания на стачкуващите се сочи и подаването на оставката на Председателя на Републиката, когото те обвиняват в призив към насилие.

Считам, че целият ми живот, както и политиката на държавата след 10 ноември 1989 г., за която изцяло поемам политическа отговорност, категорично доказва обратното. Същевременно не бих искал да ставам повод за нарастване на напрежението, което по мое дълбоко убеждение би погубило нашата зарждаща се демокрация.

Затова моля Великото Народно събрание да приеме моята оставка като Председател /Президент/ на Републиката.

Честно живях и работих. Никога не съм мислил за друго освен за доброто на държавата и народа ни.

Мисля, че на 10 ноември 1989 г. изпълних своя граждански дълг.

Народът и историята са тези, които ще съдят всички ни.

На нашия народ желая щастие и успехи в изграждането на демократичното общество.

София, 5 юли 1990 г.

Подпис: Петър Младенов"

Искам да прочета и проект за

РЕШЕНИЕ

Великото Народно събрание се запозна с желанието на Петър Младенов да бъдат прекратени предсрочно правомощията му на Председател /Президент/ на Републиката, изразено в посланието му от 5 юли 1990 г.

Във връзка с това и като констатира факта на оставката, на основание чл. 97, ал. 3 от Конституцията,

РЕШИ:

Открива процедурата за избор на нов Председател /Президент/ на Републиката, който да се произведе от Великото Народно събрание в срок до един месец, считано от днес.

Откривам разискванията.

Моля да вдигнете ръце за записвания:

Велко Вълканов, Александър Лилов, Иван Първанов, Снежана Ботушарова, Светлин Русев, Петър Корнажев, Йосиф Петров

По-нататък с бележки.

Давам думата на Велко Вълканов.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Уважаеми господин председателю, уважаеми народни представители! Оставката на президента (позволете да използвам кратката форма вместо председател /президент/, за краткост само президент) поставя някои сложни правни въпроси, които трябва да бъдат решени от нас. Не искам да крия своите опасения, че някои от тези въпроси биха могли да бъдат погрешно решени. Вече има данни за насоки, свършено погрешни в случая.

Именно поради това аз се реших да взема думата и да изразя своето лично отношение към тях.

Основните въпроси са всъщност два:

Необходим ли е акт на Народното събрание, с който отставката на президента да бъде изрично приета (*реплика от страна на депутати от СДС - не, не*). Нали на този въпрос се опитвам да отговоря сега. Зная, че вие също сте информирани, но имайте търпение да изслушате и моите доводи.

Вторият въпрос е от кой момент трябва да се смята оставката за подадена.

Решението на тези два въпроса е силно затруднено поради очевидната нормативна недостатъчност в уредбата. Член 97 от Конституцията посочва материално правните основания за едно предсрочно прекратяване на пълномощията на президента. От текста разбираме, че пълномощията на президента могат да бъдат предсрочно прекратени при наличието на две действия и едно събитие. Действията са две: нарушаване на Конституцията и клетвата от президента и желание на президента да се прекратят предсрочно неговите пълномощия.

Събитието е едно - смъртта на президента.

Прекратяването на пълномощията поради смърт не се нуждае от определени процесуални действия. Прекратяването става със самия акт на смъртта.

Прекратяването обаче на пълномощията поради наличието на някакви действия (вече посочих кои са те) във всички случаи се нуждае от определена

процедура.

За съжаление, както вече отбелязах, нашата Конституция дава в това отношение една съвършено недостатъчна уредба. Тя определя процесуалните условия, при които следва да се прекратят пълномощията на президента, когато той е нарушил своята клетва или Конституцията, но не определя процесуалните условия, при които трябва да се прекратят неговите пълномощия, когато той е заявил желание за това.

Трябва да отбележа изобщо, че Националната кръгла маса, която е бащата и майката на последните конституционни изменения, е допуснала в тази насока някои твърде съществени пропуски. Тя не е обезпечила най-напред с необходимата плътност функционирането на президентската институция. В частност тя не е определила органа, който трябва да поеме упражняването на функциите на президента, когато страната няма и президент, и заместник-президент.

В някои страни тези въпроси са решени достатъчно добре. Казано е, че в такива случаи функциите се поемат от председателя на Сената /Народното събрание/. В други случаи от колективен орган - Министерския съвет, и т.н.

На второ място, нашето конституционно законодателство не създаде достатъчно гъвкав механизъм. При избор на президента не е предвидено в частност спадащо мнозинство, което да осигури във всички случаи избирането на президента, каквото спадащо мнозинство се предвижда в някои други конституционни актове. Например последните избори на президент в Турция, в Гърция, където имаше спадащо мнозинство при всеки следващ тур.

И най-после това, което вече посочих - липсва необходима процедура в някои от случаите на предсрочно прекратяване на президента.

Можем изобщо да кажем, че е въведена една съвършено нова за страната ни държавноправна институция, без тя да е обезпечена в необходимата степен в правно отношение.

Но така или иначе проблемът стои и ние трябва да се опитаме да го решим.

В търсенето на вярното решение ние бихме могли да се ръководим:

Първо, от някои общи начала, принципи.

Второ, от оскъдните макар нормативни данни, които се съдържат в Конституцията. Например чл. 97.

Трето, от посланието на самия президент, което само по себе си е държавноправен акт.

И най-после от решението, което нашето право, нашата практика дава на други сходни случаи.

Основният принцип, който трябва да намери приложение в случая, е следният: само този, който възлага определени пълномощия, само той може да ги отнеме.

Този принцип важи с особена сила преди всичко в сферата на държавното право. Държавноправните отношения, уважаеми колеги, са отношения от най-висок порядък. В тях се проявява народният суверенитет.

Висшето държавно ръководство не е клуб, в който всеки може да влезе, когато поиска, и да излезе, когато поиска. Пълномощията на президента могат да възникнат по пътя на възглането с акт на върховния държавен орган - Народното събрание, и пак Народното събрание е този орган, който може да отнеме тези пълномощия.

Недопустимо е волното, едностранно прекратяване на пълномощията на президента. Това се отнася с еднаква сила както за Народното събрание, така и за самия президент.

Народното събрание може да прекрати предсрочно пълномощията на президента само в точно определени от Конституцията случаи - нарушаването на Конституцията или клетвата. Макар и да е върховен орган, то не може в никакви други случаи, по никакви други хипотези да прекрати предсрочно пълномощията на президента.

Още по-малко произволно може да прекрати своите пълномощия самият президент.

/Ръкопляскания откъсно/

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, слушайте аргументите.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Упражняваните от него правомощия са негово право, но и негово задължение. Наистина президентът има право да пожелае да бъдат прекратени предсрочно неговите пълномощия. Това е естествено. Ние не можем да очакваме президентът да упражнява своите пълномощия, ако няма достатъчно желание за това.

Но, от друга страна, ние трябва да се съгласим, че оставката на президента, волята на президента трябва да бъде подложена на определена преценка от страна на Народното събрание. (*Шум и неодобрителни ръкопляскания в десния блок*)

СТЕФАН НЕШЕВ: Има регламент три минути, задължителен за всички.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Народното събрание трябва най-напред да констатира факта на самото желание да се прекратят предсрочно пълномощията на президента.

На второ място, Народното събрание трябва да констатира, че волята, изявена в посланието, е действителна.

ГЛАС ОТ ДЕСНИЯ БЛОК НА СДС: Е, е!

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Моля ви

То трябва да констатира, че оставката на президента не е подадена под натиска на насилие и принуда, заплаха или принуда.

Аз отивам дори и по-нататък. Аз смятам, че Народното събрание може да откаже оставката на президента и тогава, когато констатира, че оставката отразява неговата собствена воля.

Ако Народното събрание установи, че оставката на президента е способ да се отклони президентът от отговорността по чл. 97, ал. 1, Народното събрание може да я отклони, за да постави в действие механизма за неговата отговорност.

Бих искал изрично да подчертая, че тази позиция застъпвам не сега и не с оглед на ситуацията, която възниква. Още през 1976 г. в своята работа за равното положение на народния представител аз заставах на тази позиция с оглед положението на народния представител. Когато разсъждавах дали Народното събрание може да откаже да приеме оставката на народния представител, аз приех, че може Народното събрание да откаже да приеме оставката на народния представител, ако се констатира именно несъответствие между изявената воля и действителната воля.

Същите разсъждения важат и в този случай.

Бих искал по-нататък да използвам *(неодобрителни ръкопляскания от десния блок на СДС)*...

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, моля! Моля, въпросите са достатъчно важни и много моля да се изслушваме. Още повече говорят експерти юристи. Моля!

СТЕФАН НЕШЕВ: Дисертация ли ще изслушваме сега?

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Народното събрание трябва да е способно да изслушва и научни трудове.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля! Тишина!

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Аз се радвам да констатирам, че моите колеги юристи от едната и от другата страна не ме прекъсват. И че това отношение, което изразявате, е отношение на хора, които не разбират сложността на проблематиката.

ГЛАСОВЕ ОТ ДЕСНИЯ БЛОК: А! Е!...*(Ръкопляскания на неодобрение от десния блок)*

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Отбелязвам този факт.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Все пак малко по-кратко. Сбито дайте въпросите.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Искам да използвам и нормативната уредба, която макар и оскъдна, все пак съществува.

Прочетете чл.97 от Конституцията, ал. 3 и вие ще видите, че там се използва изразът: "Да бъдат прекратени пълномощията на президента по негово желание." Казано е "по негово желание", а не "с негово желание".

Това предпоставя значи да се изяви воля за прекратяване на пълномощията и тогава някакъв орган по това желание да се произнесе.

Освен това искам да използвам като довод и съдържанието на посланието на президента. Президентът не казва, че преустановява изпълнението на своите пълномощия. Той само заявява: "Моля Народното събрание да приеме моята оставка", което означава, че той поставя съдбата на своите пълномощия в ръцете на Народното събрание. И докато Народното събрание не се произнесе по този въпрос, пълномощията съществуват. (*Продължителни ръкопляскания в залата*).

Най-после искам да използвам и следния процесуален довод. Заявеното от президента желание за прекратяване на пълномощията му открива една процедура, образува се едно висящо производство. Това висящо производство ще бъде висящо до онзи момент, до който не се отговори с надлежен акт на надлежния орган. А той е Народното събрание.

Искам да попитам онези, които ме апострофират, следното. Когато се подава оставката от един работник и се иска прекратяването на едно трудово правоотношение, трябва ли да има акт на ръководителя на предприятието за прекратяването на това правоотношение?

ГЛАС ОТ ДЕСНИЯ БЛОК: Има регламент.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Искам да припомня още, че в сферата на Народното събрание подобни случаи се решават именно така. Ние сега ще се занимаем с оставката на председателя на телевизията Павел Писарев. Аз питам: прекратени ли са предсрочно пълномощията на председателя на телевизията Павел Писарев с факта на подаване на оставката му? Не са прекратени. (*Частични ръкопляскания в залата*)

Аз питам: защо оставката на един Павел Писарев ще трябва да се приеме от Народното събрание, а оставката на президента не трябва да се приеме от Народното събрание? (*Ръкопляскания от лявата страна, от блока на БСП*). Аз питам: каква е тази логика, която решава нещата по един начин в една ситуация и по друг начин в друга ситуация? (*Оживление в залата*).

Аз смятам, че Народното събрание дължи отговор на посланието на президента. Това ще бъде неуважение към онзи, който оглавява нашата държава - държавният ни глава. Ще бъде оскърбление за нашата институция и за сами-

те нас.

Вие трябва да отговорите на президента приемате ли неговата оставка, удовлетворявате ли молбата, която той отправя към вас. Вие дължите отговор. И докато не сте дали отговор -отрицателен или положителен, той е ваш президент. (*Бурни ръкопляскания от лявата страна, блока на БСП*). Това е моята позиция.

Аз искам да кажа съвършено определено: аз ще гласувам за оставката на президента. Но неговата оставка ще се смята за приета едва когато ние вдигнем ръка с желанието да прекратим тези пълномощия. Благодаря ви за вниманието. (*Ръкопляскания*).

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Искам да прочета реда на желаниящите да се изкажат и ще ги обявявам последователно.

ВЛАДИСЛАВ ДАСКАЛОВ: Моля почитаемите народни представители, които ще вземат думата, да спазват онзи регламент, който ние сами поставихме на себе си - 3-минутно изказване по всеки въпрос. (*Оживление в залата*).

Лекцията, която чухме току-що, ме поставя в чувството или на малоценност, или тъкмо обратното. А тъкмо обратното е, затова, защото, сме учили и малко право. Затова много моля всеки, който се изказва, да спазва регламента, който ние сме си поставили. (*Частични ръкопляскания*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Давам думата на Александър Лилков.

АЛЕКСАНДЪР ЛИЛОВ: Благодаря Ви, г-н председателю. Уважаеми народни представители! Предложенията на Българската социалистическа партия за нов президент на България и за вицепрезидент на нашата държава са известни. Те бяха публикувани в печата.

Както знаете, за президент ние предлагаме да се обсъди кандидатурата на д-р. Чавдар Кюранов. Ще ви дам някои данни за него. Той е роден на 16 май 1921 г. тук, в София.

Завършил е Юридическия факултет на Софийския университет и е кандидат на икономическите науки и е доктор на философските науки. Чавдар Кюранов е известен учен в областта на социологията. Владее английски, френски и руски език.

Има разностранен обществен и научен опит. Работил е в Икономическата комисия на Организацията на обединените нации в Женева за периода 1965-1971 г., в Държавния съвет и в Института по социология на БАН. Дългогодишен заместник-председател е на Международния съвет по социални науки при ЮНЕСКО. Професор в Софийския университет.

Чавдар Кюранов е член на Председателството на Висшия съвет на Бъл-

гарската социалистическа партия. По наша преценка той се отличава с ерудиция, с демократични убеждения, с висока гражданска и интелектуална честност. Убедени сме, че в негово лице България ще има и напред, ако го изберете, господа народни представители, един подготвен и авторитетен президент.

За вицепрезидент нашата партия предлага проф. Велко Вълканов. Ето някои данни за него.

Той е роден на 16 ноември 1927 г. в гр. Елхово. Завършил е право в Софийския университет. Работил е като адвокат. Защитил е научна дисертация в Лайпциг и в този университет е станал доктор по право. (*Шум в залата*).

Надявам се, вие няма да възразите да мотивирам кандидатурите на Българската социалистическа партия.

Велко Вълканов е работил в Министерството на правосъдието от 1963 до 1971 г., след което е на работа в Института по науките за държавата и правото при БАН. Автор е на повече от 130 научни труда. Безпартиен е и е член на Комитета за правата на човека и на неговото бюро.

По наша преценка той е известен учен в областта на правото, честен и авторитетен специалист-юрист, уважаван общественик. Той би бил особено подходящ като безпартиен за вицепрезидент на нашата република днес.

Моля ви да обсъдите тези предложения и апелирам към вас да гласувате за тях.

Сега ми позволете, уважаеми дами и господа, като народен представител да говоря за досегашния президент на нашата държава.

Няма да разглеждам въпроса предвижда или не предвижда сегашната Конституция приемането на президентската оставка от парламента. Както знаете и както виждаме, мненията на юристите се разделят полярно по този въпрос.

Няма също така да коментирам обстоятелствата, които доведоха до президентската оставка. Намирам, че предложението за тяхното парламентарно разследване е най-добрият начин за обективното и спокойното изясняване на истината.

Смятам обаче за свой политически, държавен и морален дълг да привлека вашето внимание, уважаеми народни представители, върху други два въпроса.

Първият от тях е отношението на политическите партии (всички без изключение), на обществеността, на печата и на другите средства за масово осведомяване у нас към президентската институция. Какво трябва да бъде според мен това отношение към държавния глава като олицетворение на нашата дър-

жава?

Аз оценявам като накръняващи не само личния, но и държавния престиж, езика и тона, с които се обсъждаше този случай, тоталното обругаване на досегашния президент на България. Знае се, че имаме тъжни традиции в обругаването, в моралното, а в миналото и във физическото унищожаване на политиките на България. Сега според мен ние надминаваме себе си.

В Съединените американски щати "Скандалът Уотъргейт" доведе до оставката на Никсън като президент, но не и до обругаването на Никсън - политикът и държавникът, който и след това продължи да изпълнява най-отговорни и авторитетни мисии в Москва, Пекин и други столици.

В Австрия знаете, че има вече две години, откакто президентът на тази държава беше обвинен не в друго, а като бивш офицер от СС през войната. Но тази цивилизована държава със завидно спокойствие и достойнство не позволи други вместо нея да решават кой ще бъде нейният държавен глава.

Демократичните държави пазят суверенитета и особения статус на своите държавни глави и президентски институции, защото знаят, че не могат да искат другите да ги уважат, ако те самите не се уважават.

Ние направихме от президентската криза една от основните прояви на партийната партизанщина и това е колкото достойно за съжаление, толкова и дестабилизиращо нашата държава.

Вторият въпрос засяга оценката на самия президент, с когото ще се разделим. Не задължавам никого от вас, уважаеми народни представители, с моята оценка. Но аз смятам, че България губи в този час един от най-способните си и авторитетни у нас и по света сегашни депутати, държавници и политици. Няма да споря с никого за "неговата решлика". Но едно зряло и държавническо мислене би трябвало да вземе предвид повече неща, когато решава съдбата на своите държавници, особено съдбата на президента на държавата.

Ние принадлежим към различни партии, зачитаме различни интереси и позиции. Но ако сме личности - а би трябвало да сме такива, щом сме тук, - не можем да не оценим по достойнството държавните заслуги и личните качества на Петър Младенов. Убеден съм - това е важно не толкова за него самия, колкото за нас самите, за парламентарната демокрация и за парламентарната етика на България.

Аз не зная кой измежду нас би могъл да подцени дипломатическите способности, опит и престиж на Петър Младнов, който беше 18 години министър на външните работи на България и е на "ти" с много от най-големите държавници на Европа и света днес.

Аз не зная кой ще оспори изключителните според мен заслуги на Петър

Младенов за отстраняването на тоталитарния режим на 10 ноември 1989 г. (*частични ръкопляскания*). Сега наблюдаваме много поборници срещу тоталитарния режим. Искрено уважавам истинските. Но да не се отдаде заслуженото на човека, който изпълни решаващата роля на 10 ноември и го направи, като заложи главата си, аз смятам това, уважаеми народни представители, за безправствено. (*Ръкопляскания от привържениците на БСП*)

Има обаче нещо още по-съществено. Не става дума само за 10 ноември. Става дума за 7-те месеца след 10 ноември. Това беше невероятно трудно, вярвам всички разбирате, всички сте убедени- съдбоносно време, кръстопътно време и в много отношения голготно време. За щастие без танкове, без военна намеса, без насилие в България. Тогава знайте, че основната заслуга за това е на президента Петър Младенов. (*Ръкопляскания от привържениците на БСП*) Народът също така трябва да знае това. Сигурен съм, че и историята ще оцени по достойнство тази истина.

Ето защо в заключение на този въпрос аз смятам за нужно да се продължи търсенето на истината за обстоятелствата на президентската оставка и да се отдаде заслуженото на президента Петър Младенов за гарантиране на мирен преход към демокрация. (*Ръкопляскания от БСП*)

Уважавам дълбоко също така държавническата мъдрост на този човек, който, оценявайки създалата се сега в страната ситуация, реши да подаде своята оставка, за да се успокои политическата атмосфера и да продължи крехкият процес на демократизация у нас. Мисля, че това не само е жест на един силен политически мъж, но и на висока политическа зрялост и отговорност, които са толкова дефицитни сега.

Бих искал България да има повече държавници с качествата, мащаба, вътрешния и международния престиж на Петър Младенов.

Искам да вярвам, че този 54-годишен политик ще остане в политическия живот на България. (*Ръкопляскания от привържениците на БСП*)

Бих ви приканил, уважаеми народни представители, да успокоим нашите политически страсти и да бъдем по-мъдри, когато решаваме съдбата на способните политици и държавници в тази страна независимо от коя партия са те, защото не са така много, а когато все пак се появят, повечето от тях обикновено стават нечия жертва.

Аз смятам, че независимо от високата степен на недоверие, което за съжаление все още има между партиите в парламента, все пак Великото Народно събрание ще застане на високата позиция на държавническата мъдрост, ако изкаже благодарност на държавния глава Петър Младенов за заслугите, които има към нашата държава и нейния мирен преход към демократична уредба.

Благодаря ви. (*Привържениците на БСП стават прави и бурно и продължително ръкопляскаат*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ (*звъни*): Позволявам си да пререция листата и давам думата на Желю Желев.

ЖЕЛЮ ЖЕЛЕВ: (*Посрецинат с ръкопляскания от народни представители на СДС*)

Уважаеми господин председател, уважаеми колеги народни представители! Съюзът на демократичните сили официално издига своите кандидатури за председател (президент) и съответно за заместник-председател на Републиката.

Ние предлагаме за председател на Републиката д-р Петър Дертлиев (*ръкопляскания от народните представители на СДС и БСП*)

Петър Дертлиев е роден на 7 април 1916 г. в семейство на учители.

Баща му, Антон Дертлиев, е един от лидерите на профсъюза на учителите БУС. Социалдемократ е още от юношеските години. Като студент е бил секретар на секцията на Социалистическата младеж при Медицинския факултет. Участвувал е в ръководството на стачките и всички акции, провеждани от прогресивното студентство в периода 1934-1940 г. Арестуван многократно, а по време на изборите през 1938 г. е бил и следствен за нелегално отпечатване на материали.

Завършва медицина през 1941 г., а през 1943 г. е назначен за асистент в Медицинския факултет.

След излизането на Българската работническа социалдемократическа партия в опозиция става секретар на младежкия ѝ съюз.

През същата година е избран за народен представител на БРСДП - обединена, във Великото Народно събрание.

На 1 юли 1948 г. е арестуван и след монтиран процес осъден на 10 години затвор, които прекарва в много от лагерите и затворите на страната.

През 1950-1951 г. като затворник отново е следствен в продължение на една година. След като излиза на свобода, е практикувал лекарската си професия. Женен е. Има две дъщери. Голямата е инженер-кибернетик, а малката е лекар.

Доктор Дертлиев е политик с широк поглед, пъргав ум, реалистично виждане на нещата както вътре в страната, така и в съвременния свят. Той има редица интересни идеи за извеждането на страната от икономическата и политическата криза, в която тя се намира. Тези негови качества са му създали престижа не само на авторитетен партиен лидер, но и на политик с общонационално значение.

Всички тези съображения ни дават основание да мислим, че д-р Дертлиев е политик, който може в тези трудни времена да помогне за извеждането на България от дълбоката криза, в която тя се намира. (*Ръкопляскания от народните представители на СДС и БСП*).

За заместник-председател на Републиката Съюзът на демократичните сили предлага Петър Кирилов Берон. (*Ръкопляскания от народните представители на СДС*).

Петър Берон е роден на 14 март 1940 г. в София. Родителите му са икономисти, безпартийни. Звършил е биология. От 1963 г. до 1968 г. е работил в Института по зоология при Българска академия на науките.

От 1975 г. е кандидат на биологическите науки. От 1978 г. е старши научен сътрудник, ръководител на секция "Зоология" при БАН. Председател е на Българската федерация по спелеология. Член е на Бюрото на Световната спелеологична организация.

Специалист-зоолог-паразитолог, зоогеограф. От 1980 г. преподава зоогеография в Софийския университет.

Специализирал е в Чехословакия и Франция. Владее руски, френски и английски език.

От 1976 г. до 1979 г. е работил в Африка като ръководител на борбата срещу браконьерството. Участник и ръководител в много международни конгреси, конференции и други срещи.

Автор е на три книги и над 50 научни труда в областта на биологията.

Ръководител е на научни експедиции из цял свят. Има широки научни, а в последно време и политически връзки.

От април 1989 г. е съосновател на движението "Екогласност" и участник в много протестни акции. От 7 декември 1989 г. до края на юни 1990 г. е секретар на Координационния съвет на Съюза на демократичните сили. Избран е и за секретар на "Екогласност". Народен представител е от Врачански многомандатен район.

Позволете ми да кажа също така и няколко думи във връзка с оставката на Преседателя на Републиката г-н Петър Младенов.

Аз се солидаризирам с това, че не би ва, когато един държавен ръководител, каквото и да е нашето политическо отношение към него, да бъде на всяка цена обругаван. Това би било твърде лошо продължение на една добре позната традиция.

Аз смятам, че в случая няма обругаване на личността на Председателя (Президент) на Републиката Петър Младенов. (*Шум в залата*) Мисля, че нещата се усложниха от неговата грешка в обръщението към българския народ,

както и в първоначалната реакция срещу оня епизод от касетата, който беше показан в телевизионното студио на Съюза на демократичните сили. Не за това, че е казал тези думи срещу него възниква недоволството. Това е възможно, допустимо е, човешко е. Всеки в особена ситуация, а на 14 декември 1989 г. на площад "Народно събарние" ситуацията действително беше необичайна, в такава ситуация всеки държавник може да си изтърве нервите, може да каже неща, които са нежелателни или дори недопустими. Но след това той би трябвало да има мъжеството, куража да бъде достатъчно искрен и честен да признае тази грешка. Аз съм сигурен, че ако това беше направено, нашата общественост може би щеше да има друго отношение към неговата постъпка. *(Ръкопляскания от народните представители от СДС и БДСД)*

Аз уважавам неговия жест на 10 ноември, както и ангажимент, който той е поел. Уважавам това, че той допринесе промените на върха на нашата държава и комунистическата партия да станат без кръв. Но аз съм категорично против на това събитие да се придава по-голямо историческо значение, отколкото то всъщност има. Аз не съм съгласен от хората, които направиха държавно-партийния преврат на 10 ноември, да се произвеждат сега със задна дата герои. *(Ръкопляскания от народните представители на СДС и БСДП)*

Мисля, че нашата опозиция далеч преди 10 ноември, години преди това *(шум в залата)* имаше определени ангажименти и открито излизаше срещу режима на Живков, за което много хора и пострадаха. Така че нека да не се опитаме да слагаме лентоброенето на новата демокрация в България от 10 ноември, както това се иска на някои хора. Нека да спазваме историческата истина. *(Ръкопляскания от страна на представителите на СДС и БСДП)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Позволявам си още веднъж да пререда и се извинявам за това. Давам думата на Елена Кирчева.

ЕЛЕНА КИРЧЕВА: Многоуважаеми госпожи и господа народни представители! Парламентарната група на Българския земеделски народен съюз издига кандидатурата за Председател/Президент/ на Републиката на председателя на Българския земеделски народен съюз Виктор Вълков. *(Ръкопляскания/)*

Виктор Вълков е роден на 3 април 1936 г. в София. Син е на известния земеделски деец инж. Георги Вълков, директор на в. "Гладне", екзекутиран през 1942 година.

Виктор Вълков има висше електроинженерно образование. Трудовата си дейност започва в Силнотоковия завод в София през 1959 г. По-късно преминава на работа в системата на Министерството на външната търговия. Работи в търговски представителства в България и чужбина. Член е на Българския

замеделски народен съюз от 1965 г.

От 1973 до 1980 г. е първи заместник-завеждащ и завеждащ отдел "Международни връзки" на Постоянното присъствие на БЗНС.

На XXXIV конгрес на БЗНС е избран за член на Управителния съвет, а на XXXV конгрес-за член на Постоянното присъствие на Българския земеделски народен съюз.

На своя извънреден XXXVI конгрес, проведен в края на февруари и началото на март т.г. в София, Виктор Вълков беше избран за председател на Българския земеделски народен съюз.

Искам да подчертая пред вас, че Виктор Вълков има парламентарен опит като депутат в Осмото и Девето Народно събрание. Бил е заместник-председател на Българската интерпарламентарна група. Владее английски, френски и руски език. Избран е за депутат във Великото Народно събрание във Варненски многомандатен избирателен район.

Многоуважаеми народни представители, позволете ми да ви кажа защо издигаме кандидатурата на Виктор Вълков.

Не защото разчитаме на броя на гласовете на земеделците-депутати, а защото считаме, че интересите на България изискват всички народни представители сега и тук да имат възможност сред достойнствата на всички издигнати кандидатури да оценят по съвест онази множественост от достойнства и интелектуални сили, която заслужава да търсим и да намерим в личността на бъдещия Председател /Президент/ на Републиката. /Ръкопляскания./

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Предлагам да вдигнем заседанието. Бяхме уточнили да дадем почивка в 12,30 часа, малко минава времето.

Предлагам да започнем точно в 15,00 часа.

/Закрито в 12 ч. и 40 м./

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЕЛИКОТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ:**

(Николай Тодоров)